

PRZECIEWDZIAŁANIE ZANIECZYSZCZENIOM POWIETRZA

AKTY PRAWNE
DZIAŁANIA OGRANICZAJĄCE EMISJE
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

UWARUNKOWANIA PRAWNE

- ▶ Głównym aktem prawnym regulującym kwestie jakości powietrza w Polsce jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 Nr 62 poz. 627)
  - ▶ Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom, zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska (art. 137), polega na zapobieganiu lub ograniczaniu wprowadzania do środowiska substancji lub energii.
  - ▶ Ochrona powietrza (art. 85) polega na zapewnieniu jak najlepszej jakości, w szczególności przez:
    - ▶ utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
    - ▶ zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych,
    - ▶ zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

UWARUNKOWANIA PRAWNE

- ▶ Podstawowe elementy systemu ochrony powietrza, wprowadzone ustawą Prawo ochrony środowiska obejmują:
  - ▶ system oceny jakości powietrza, w tym:
    - ▶ poziomy substancji w powietrzu,
    - ▶ podział obszaru kraju na strefy,
    - ▶ obowiązek pomiarów poziomów substancji w powietrzu,
    - ▶ klasyfikację stref;
  - ▶ przygotowanie i realizację programów ochrony powietrza;
  - ▶ pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska obejmujące:
    - ▶ pozwolenia zintegrowane,
    - ▶ pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
    - ▶ standardy emisyjne z poszczególnych technologii;
  - ▶ postępowanie kompensacyjne;
  - ▶ obowiązek wykonywania pomiarów emisji zanieczyszczeń;
  - ▶ środki finansowo-prawne ochrony środowiska, obejmujące opłaty za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, administracyjne kary pieniężne;

UWARUNKOWANIA PRAWNE

- ▶ Zadania organów administracji samorządowej w zakresie ochrony powietrza - określone w Prawie ochrony środowiska - wykonują:
  - ▶ organy samorządu województwa w zakresie:
    - ▶ przygotowania programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych dla stref, w których wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych poszczególnych substancji (art. 91 i 92) oraz określenia na terenie województwa rodzajów lub jakości paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposobu realizacji i kontroli tego obowiązku (art. 96),
    - ▶ udzielania pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych w przypadku przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub zakwalifikowanych jako tego rodzaju przedsięwzięcia (art. 378 ust. 2a w związku z art. 183) w rozumieniu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz dokonywania poboru i redystrybucji opłat za korzystanie ze środowiska (art. 277 ust. 1 i 2, art. 402 ust. 1, 1a, 2a i 4); prowadzenie postępowań kompensacyjnych (art. 227-229 Poś);

UWARUNKOWANIA PRAWNE

- ▶ Zadania organów administracji samorządowej w zakresie ochrony powietrza - określone w Prawie ochrony środowiska - wykonują:
  - ▶ organy szczebla powiatowego w zakresie:
    - ▶ udzielania pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza (tylko samorząd powiatowy) oraz pozwoleń zintegrowanych (art. 378 ust. 1 w związku z art. 183), jak również, prowadzenia postępowań kompensacyjnych (art. 227-229 Poś);
  - ▶ organy szczebla powiatowego i gminnego w zakresie:
    - ▶ wydawania opinii w sprawie projektów programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych (art. 91 ust. 2 i 6, art. 92 ust. 1a), realizowania programów ochrony powietrza, uchwalonych przez sejmik województwa;

UWARUNKOWANIA PRAWNE

- ▶ Oprócz przepisów rangi ustawowej kwestie związane z jakością powietrza uregulowane są **Rozporządzeniami Ministra Środowiska**:
  - ▶ z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914);
  - ▶ z dnia 14 sierpnia 2012 r. w sprawie krajowego celu redukcji narażenia (Dz. U. z 2012 r. poz. 1030);
  - ▶ z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031);
  - ▶ z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2014 r., poz. 1169);
  - ▶ z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 1034);

UWARUNKOWANIA PRAWNE

- ▶ Rozporządzenia Ministra Środowiska cd.:
  - ▶ z dnia 13 września 2012 r. w sprawie sposobu obliczania wskaźników średniego narażenia oraz sposobu oceny dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji (Dz. U. z 2012 r. poz. 1029);
  - ▶ z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1032);
  - ▶ z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. z 2014 r., poz. 1542);
  - ▶ z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz z urządzeń spalania lub współspalania (Dz. U. z 2014 r., poz. 1546);
  - ▶ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1028);
  - ▶ Z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2010r., nr 16, poz. 87);

PROGRAM OCHRONY POWIETRZA

- ▶ Corocznie w Polsce dokonywana jest ocena jakości powietrza pod kątem jego zanieczyszczenia 12 substancjami:
  - ▶ dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, tlenkiem węgla, benzenem i ozonem, pyłem zawieszonym PM10 i PM2,5 oraz zanieczyszczeniami oznaczanymi w pyłe PM10: ołowiem, arsenem, kadmem, niklem i benzo(a)pirenem.
- ▶ W strefach, gdzie stwierdzone zostało przekroczenie poziomu dopuszczalnego lub docelowego w odniesieniu do substancji podlegających ocenie jakości powietrza, zarząd województwa, przedstawia do zaopiniowania projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.
- ▶ Program ochrony powietrza zawiera m.in. dobre praktyki oraz działania naprawcze i długoterminowe, ograniczające emisję zanieczyszczeń. Skuteczna realizacja wskazanych zadań wymaga współdziałania zarówno na szczeblu lokalnym, gdyż większość z nich leży w gestii gmin, ale również regionalnym czy krajowym, aby stworzyć otoczenie prawne i mechanizmy finansowe wspierające działania lokalne.

DZIAŁANIA OGRANICZAJĄCE EMISJE

- ▶ Kierunki działań w zakresie ochrony powietrza wyznaczone w programie ochrony powietrza:
  - ▶ W zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno-bytowej i technologicznej):
    - ▶ rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
    - ▶ modernizacja układów technologicznych lokalnych ciepłowni poprzez wdrażanie bardziej przyjaznych dla środowiska technologii oraz preferowanie paliw „czystych ekologicznie”,
    - ▶ zmiana sposobu ogrzewania na proekologiczny o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej,
    - ▶ podłączenia do sieci ciepłowniczej podmiotów ogrzewanych indywidualnie, tam gdzie jest ona zrealizowana,
    - ▶ wymiana nieekologicznych pieców na ogrzewane paliwami niskoemisyjnymi,
    - ▶ zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła-termomodernizacja budynków,
    - ▶ ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych,
    - ▶ regularne (przynajmniej raz do roku) czyszczenie przewodów kominowych,
    - ▶ rozwój alternatywnych, odnawialnych źródeł energii;

DZIAŁANIA OGRANICZAJĄCE EMISJE

- ▶ Kierunki działań w zakresie ochrony powietrza wyznaczone w programie ochrony powietrza:
  - ▶ W zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej):
    - ▶ wymiana taboru autobusowego komunikacji miejskiej na pojazdy spełniające normy emisji spalin,
    - ▶ rozwój systemu transportu publicznego,
    - ▶ zintegrowany system kierowania ruchem ulicznym,
    - ▶ tworzenie stref z zakazem ruchu samochodów, kierowanie ruchu tranzytowego poza centra miast,
    - ▶ organizacja systemu parkingów na obrzeżach miast (system Park & Ride), oraz systemu płatnego parkowania w centrach miast,
    - ▶ modernizacja systemu kolejowego, utworzenie systemu transportowego z udziałem kapitału prywatnego oraz rozwój przewozów pasażerskich,
    - ▶ tworzenie systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej,
    - ▶ intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic (szczególnie w okresach bezdeszczowych),
    - ▶ wprowadzenie ograniczeń prędkości na drogach o pyłącej nawierzchni,
    - ▶ stosowanie materiałów i technologii gwarantujących ograniczenie emisji pyłu podczas eksploatacji;

DZIAŁANIA OGRANICZAJĄCE EMISJE

- ▶ Kierunki działań w zakresie ochrony powietrza wyznaczone w programie ochrony powietrza:
  - ▶ W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych - energetyczne spalanie paliw:
    - ▶ ograniczenie wielkości emisji poprzez optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii,
    - ▶ zmiana technologii produkcji i surowców stosowanych na inne, o mniejszej emisji pyłu,
    - ▶ zmiana profilu produkcji wpływająca na ograniczenie emisji pyłu,
    - ▶ stosowanie technik gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza,
    - ▶ stosowanie oprócz spalania paliw odnawialnych źródeł energii,
    - ▶ zmniejszenie strat przesyłu energii,
    - ▶ stosowanie efektywnych technik odpylania gazów odlotowych;

DZIAŁANIA OGRANICZAJĄCE EMISJE

- ▶ Kierunki działań w zakresie ochrony powietrza wyznaczone w programie ochrony powietrza:
  - ▶ W zakresie edukacji ekologicznej dotyczącej:
    - ▶ kształtowania właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości,
    - ▶ szkodliwości spalania odpadów oraz możliwości ustanawiania mandatów nakładanych przez policję lub straż miejską na terenie miast, za ich spalanie,
    - ▶ korzyści płynących z użytkowania scentralizowanej sieci ciepłej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej, promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła,
    - ▶ organizacji szkoleń specjalistycznych i doradczych - dla właścicieli budynków, dotyczących: zmiany stosowanego paliwa, wymiany urządzeń, dostosowania urządzeń do stosowanego paliwa, zmiany sposobu korzystania z energii i obsługi urządzeń, w tym ich serwisowania, a także form finansowania inwestycji;

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- ▶ W latach 2014-2020 na działania związane z ochroną powietrza planuje się przeznaczyć środki finansowe pochodzące ze źródeł:
  - ▶ Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - ok. 5,8 mld zł;
  - ▶ Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - ok. 3,1 mld zł;
  - ▶ Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 - suma środków przeznaczonych na ochronę środowiska ok. 101,56729 mld zł (24,215 mld EUR), przy wkładzie krajowym wynoszącym ok. 3,055 mld zł (728, 402 mln EUR);
  - ▶ Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020 - ok. 130 mld zł;

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- ▶ Źródła finansowania działań w zakresie likwidacji niskiej emisji:
- ▶ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020:
  - ▶ Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej z OZE:
    - ▶ Wzrost udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto;
  - ▶ Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia:
    - ▶ Wprowadzenie pilotażowych sieci inteligentnych;
  - ▶ Promowanie strategii niskoemisyjnych, w szczególności dla obszarów miejskich:
    - ▶ Zwiększona sprawność przesyłu energii termicznej;
    - ▶ Wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji;
    - ▶ Efektywność wykorzystania zasobów w sektorze środowiska;
    - ▶ Rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji;

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- ▶ Źródła finansowania działań w zakresie likwidacji niskiej emisji:
- ▶ Regionalny program Województwa Mazowieckiego
  - ▶ Wsparcie dla samorządów na termomodernizację budynków:
    - ▶ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, wysokosprawna kogeneracja;
  - ▶ Dofinansowanie dla przedsiębiorców na odnawialne źródła energii:
    - ▶ Typ 1 - infrastruktura do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności budowa/przebudowa: instalacji i jednostek wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących;
    - ▶ Typ 2 - sieci dystrybucyjne średnich i niskich napięć: budowa lub przebudowa sieci skutkującej zwiększeniem przepustowości infrastruktury elektroenergetycznej oraz umożliwiającą przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych;

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- ▶ Źródła finansowania działań w zakresie likwidacji niskiej emisji:
  - ▶ **Program LEMUR - energooszczędne budynki użyteczności publicznej:**
    - ▶ Celem programu jest zmniejszenie zużycia energii, a w konsekwencji ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w związku z projektowaniem i budową nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego.
  - ▶ **Program Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach:**
    - ▶ Celem programu jest ograniczenie zużycia energii w wyniku realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W rezultacie realizacji programu nastąpi zmniejszenie emisji CO₂.
  - ▶ **Program dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych:**
    - ▶ Celem programu jest oszczędność energii i ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność wykorzystania energii w nowobudowanych budynkach mieszkalnych.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- ▶ Źródła finansowania działania w zakresie likwidacji niskiej emisji:
  - ▶ **Program Inicjatywy obywatelskie;**
    - ▶ Poprawa stanu środowiska naturalnego przy zaangażowaniu społeczności lokalnych: rozwiązywanie lokalnych problemów związanych z ochroną środowiska, tworzenie i wspieranie lokalnych partnerstw, uruchamianie mechanizmów służących trwałej ochronie środowiska naturalnego.
  - ▶ **Program edukacja ekologiczna;**
    - ▶ Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju (ZR), w tym: upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i ZR, kształtowanie zachowań pro-środowiskowych, aktywizacja społeczna - budowanie społeczeństwa obywatelskiego.
  - ▶ **Program Prosument** - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji OZE;
    - ▶ Ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z OZE, poprzez zakup i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji OZE, do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej dla osób fizycznych oraz wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych, samorządów.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ